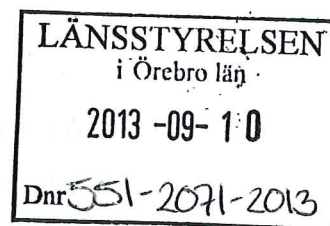

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-09-09
meddelad i
Vänernsbor

Mål nr M 928-13

SÖKANDE

Ovako AB, 556813-5338
712 80 Hällefors

Ombud: [REDACTED]

Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 1711
111 87 Stockholm

SAKEN

Ansökan enligt 24 kap. 8 § miljöbalken om ändring av villkor för utsläpp till vatten avseende sökandens anläggning i Hällefors, Örebro län

Avrinningsområde: 138 (Svartälven) N: 6627272

E: 471534

DOMSLUT

Med ändring av Koncessionsnämndens för miljöskydd (koncessionsnämnden) beslut den 30 november 1995, nr 212/95, och Vänernsborgs tingsrätts, dåvarande miljödomstolen, dom den 19 mars 2003 i mål nr M 31-01, förordnar mark- och miljödomstolen att villkor 2. avseende utsläppet till vatten från mediumvalsverket i koncessionsnämndens angivna beslut ska ha följande lydelse.

2. Utsläppet till vatten från mediumvalsverket får som månadsmedelvärde inte överstiga de halter som anges nedan. Villkoret är uppfyllt om minst tio av månadsmedelvärdena under ett kalender år för respektive parameter inte överstiger angiven halt. De årliga utsläppen får inte överstiga de mängder som anges nedan. Utsläppen ska kontrolleras genom kontinuerlig flödesproportionell provtagning samt analys av två veckors samlingsprov

Dok.Id 242005

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsbor	Hamngatan 6	0521-27 02 00	0521-27 02 30	måndag – fredag 09:00-16:00
		E-post: mmd.vanersborg@dom.se		

minst två gånger per kalendermånad. Under fyraveckorsperiod då utsläpp inte sker ska analys av två veckors samlingsprov ske minst en gång.

<i>Parameter</i>	<i>Halt</i>	<i>Mängd</i>
<i>Opolära alifatiska ämnen</i>	3 mg/l	50 kg/år
<i>Suspenderande ämnen</i>	10 mg/l	200 kg/år
<i>Krom</i>	0,1 mg/l	2 kg/år
<i>Nickel</i>	0,3 mg/l	6 kg/år
<i>pH</i>	6,5-8,0	

BAKGRUND

Koncessionsnämnden för miljöskydd lämnade i beslut den 30 november 1995, nr 212/95, Ovako Steel Aktiebolag tillstånd enligt miljöskyddslagen att vid bolagets anläggningar i Hällefors, Örebro län, valsa 300 000 ton och manufakturera 150 000 ton stång- och trådprodukter per år. För tillståndet föreskrevs nio villkor, bl.a. villkor 2. angående utsläpp till vatten från mediumvalsverket. Genom dom den 19 mars 2003 i mål nr M 31-01 upphävde dåvarande Miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt, efter en prövotid, villkor 2. såvitt det avsåg utsläpp till vatten av järn samt ändrade i villkoret föreskrivet riktvärde för nickel. Genom nämnda dom fick villkor 2. således följande lydelse.

2. Utsläppet till vatten från mediumvalsverket får inte överstiga 20 000 m³/år och följande värden

	<i>Riktvärde, månadsmedelvärde</i>	<i>Gränsvärde</i>
<i>Opolära alifatiska kolväten</i>	3 mg/l	50 kg/år
<i>Suspenderande ämnen</i>	10 mg/l	200 kg/år
<i>Krom</i>	0,1 mg/l	2 kg/år
<i>Nickel</i>	0,15 mg/l	2 kg/år
<i>pH</i>		6,5-8,0

Ovako AB (bolaget), som numera bedriver verksamheten vid ovan angivna anläggningar, har nu ansökt om ändring av ovanstående villkor.

ANSÖKAN

Bolaget har, med stöd av 24 kap. 8 § 2. miljöbalken och som det slutligen har bestämt sin talan, yrkat att mark- och miljödomstolen ändrar villkor 2. i det för verksamheten gällande tillståndet enligt följande.

2. Halterna i utsläppt vatten från mediumvalsverket får som månadsmedelvärde inte överstiga de begränsningsvärden som anges nedan. Villkoret är

uppfyllt om minst tio av månadsmedelvärdena under ett kalenderår för respektive parameter inte överstiger begränsningsvärdet. De årliga utsläppen får inte överstiga de mängder som anges nedan. Utsläppen ska kontrolleras genom kontinuerlig flödesproportionell provtagning samt analys av två veckors samlingsprov minst två gånger per kalendermånad. Under fyra-veckorsperiod då utsläpp inte sker ska analys av två veckors samlingsprov ske minst en gång.

<i>Parameter</i>	<i>Begränsningsvärde</i>	<i>Högsta årliga utsläppsmängd</i>
<i>Opolära alifatiska ämnen</i>	3 mg/l	50 kg/år
<i>Suspenderande ämnen</i>	10 mg/l	200 kg/år
<i>Krom</i>	0,1 mg/l	2 kg/år
<i>Nickel</i>	0,3 mg/l	6 kg/år
<i>pH</i>	6,5-8,0	

Bolaget har som grund för sin talan angett att nuvarande villkor 2. avseende utsläppsmängd av vatten och utsläpp av nickel är strängare än nödvändigt samt att yrkad ändring påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet meddelades. Bolaget har till utveckling av sin talan i huvudsak anfört följande.

Allmänt

Verksamheten innefattar valsning av ämnen till stång eller tråd efter uppvärmning i en gasoleldad ugn. Gällande tillstånd medger valsning av 300 000 ton produkter per år. Den maximala produktionskapaciteten uppgår i dag till ca 250 000 ton produkter per år. Vid valsningen används vatten för kylning och borttransport av glödskal. Kylvattnet leds till en intern reningsanläggning som består av en uppsamlingsbassäng, sedimentationsbassänger med oljeavskiljarskrapor och sex sandfilter. Nästan allt renat vatten (>99 %) återanvänds i valsverket förutom ett mindre avdrag som går via ett dike till recipienten Svartälven.

Under de senaste åren har nickelhalterna i utsläppt vatten ökat pga. förändrad produktmix. Med nuvarande produktionsmix kommer bolaget inte att kunna innehålla nuvarande villkor vid normal produktion. Bolaget har trots omfattande försök och utredningar inte lyckats hitta någon lösning på problemet som är miljömässigt motiverad och ekonomisk försvarbar. Med anledning av detta ansöker bolaget om en villkorsändring i enlighet med angivet yrkande.

Bolaget kommer senare att ansöka om ett nytt grundtillstånd för hela verksamheten i Hällefors. En ny prövning av verksamheten påkallas framför allt av att det nuvarande tillståndet är meddelat med stöd av miljöskyddslagen. Bolaget avser därvid även att anpassa tillståndet till kommande BREF-dokument för FMP-industri (Ferrous Metals Processing industry), så att tillståndet jämte villkor blir mer funktionellt. Det är angeläget att villkor 2 ändras inom kort varför bolaget valt att nu först ansöka om villkorsändring.

Miljöpåverkan av föreslagen villkorsändring

Bolaget har utrett miljökonsekvenserna av ändrade villkor, vilka redovisas i detalj i till ansökan bifogad bilaga 1, avsnitt 7. Noggranna studier av recipienten Svartälven har genomförts med avseende på bl.a. vattenkvalitet och flöden i älven. Resultaten visar att påverkan på Svartälven med ändrade villkor kommer att vara försumbar. Vad gäller nickelhalterna i Svartälven är de redan mycket låga och ligger långt under den miljö kvalitetsstandard för biotillgängligt nickel i vattendrag som diskuteras inom EU. Ett ökat utsläpp av nickel från 2 kg/år upp till 6 kg/år innebär en mycket liten ökning i förhållande till den totala mängden nickel om 150 kg som transporteras i Svartälven förbi Ovakos utsläppspunkt varje år.

Ett ökat utsläpp av vatten påverkar inte Svartälvens flöde i och med att vattnet ursprungligen tas därifrån. Det är således en återföring av vatten till Svartälven.

De föreslagna ändringarna kommer inte att påverka den totala miljöstatusen i älven. Målet är att Svartälven ska uppnå god kemisk ytvattenstatus, med vissa undantag, år

2015. Den nu föreslagna ändringen bedöms inte påverka möjligheten att uppnå målet år 2015.

Skäl för villkorsändring

Vidtagna och möjliga åtgärder att reducera utsläppen

För att få ner utsläppen av nickel har bolaget vidtagit ett flertal försök att optimera anläggningarna dock utan större resultat på utsläppen av nickel. Bland annat genomfördes under 2011 en installation av ytterligare två sandfilter för att reducera andelen partikulärt nickel i utgående avlopp. Åtgärden har dock inte visats ge några effekter på nickelutsläppen, eftersom det huvudsakligen är andelen löst nickel som ökat och halten partikulärt nickel redan är låg. För att reducera halten löst nickel räcker det inte med en optimering av befintlig anläggning utan det förutsätter installation av ytterligare reningssteg.

Bolaget har låtit utreda vilka möjligheter som finns att framöver bedriva verksamheten med innehållande av villkor 2. i dess nuvarande lydelse, se till ansökan bifogas bilaga 1 avsnitt 3. Kort kan nämnas att ett antal generella möjligheter att uppnå ytterligare avskiljning har identifierats varav vissa också har testats i laborietester och i fullskaleförsök. Resultaten visar dock att metoderna inte ger tillräcklig effekt eller innebär mycket höga kostnader. Den reningsmetod som skulle kunna vara aktuell är fällning direkt på kontinuerligt arbetande sandfilter. Reningen medför dock en ökad användning av kemikalier och en ökad mängd restprodukter som måste omhändertas. Kostnaden för installation av reningsanläggningen uppgår till dryga 1,9 miljoner kronor och innebär även en årlig driftskostnad om ca 260 000 kronor. I och med den marginella påverkan på miljön som ett ökat utsläpp om maximalt 4 kg/år nickel skulle medföra, anser bolaget det inte motiverat med en tillkommande kemikaliehantering och restproduktshantering. Därtill måste kostnaden anses vara oproportionerligt hög i förhållande till miljönyttan av en sådan investering.

Ändrade förutsättningar

Anledningen till den förhöjda nickelhalten i utgående vatten är att efterfrågan på nickellegerade stålsorter har ökat markant sedan 2003. Detta beror främst på att

bolagets kunder på gruvsidan vuxit i och med den globala tillväxt som skett och alltfjämt sker inom gruvsektorn. Gruvnäringen efterfrågar nästan uteslutande nickellegerade stålsorter för att öka stålets slitstyrka. Även inom andra branscher, där bolagets kunder verkar, ökar kraven på slitstyrka och därmed efterfrågan av nickellegerade stålsorter. Denna förändring av marknaden och efterfrågade stålsorter kunde bolaget inte förutse vid den senaste prövningen som motiverades av en förändrad produktionsprocess.

Villkoret är strängare än nödvändigt

Haltvillkoret för nickel utgår från vad bolagets reningsanläggning klarade av då villkoret föreskrevs och utifrån den tidens produkter. Således motiverades villkoret inte av miljöskäl utan från installerad reningsteknik. Detta bekräftas även av länsstyrelsens yttrande över bolagets prøvotidsredovisning i samband med villkorsändringen 2003. En jämförelse med BREF-dokumentet för järn- och stålindustrin från 2001 och PARCOM-överenskommelsen från 1992 visar att bolagets nickelvillkor är strängare än såväl BAT-slutsatserna som de nivåer som anges i PARCOM.

Även vid en jämförelse med förekommande utsläppsvillkor för nickel och recirkulationsgrad inom järn- och stålindustribranschen i stort framkommer att de flesta verksamheter har krav som är betydligt generösare än bolagets. Nickelvillkoren ligger vanligen på 0,5 mg/l som riktvärde per månad. Bolagets villkor för totala utsläppta mängder vatten innebär en slutningsgrad om drygt 99 %. För andra anläggningar ligger kraven runt 90-95 %. Bolagets strängare villkor kan medföra en omotiverad konkurrensnackdel jämfört med liknande anläggningar i branschen.

Mängdvillkoret för utsläpp till vatten begränsar bolaget att uppnå en produktion om 250 000 ton per år, vilket är maximal produktion för nuvarande anläggning. Erfarenheter från driften under de senaste 20 åren har visat att mängden utsläppt vatten vid maximal produktion behöver hållas vid ca 30 000 m³/år för att inte uppbyggnaden av lösta partiklar av nickel och andra ämnen ska bli för hög. Även om utsläppsmängden för vatten skulle tas bort medför övriga utsläppsp parametrar för

vatten i form av mängdvillkor för nickel, krom, suspenderade ämnen och opolära alifatiska ämnen, i praktiken en indirekt begränsning av vattennivån eftersom dessa är styrande för den mängd vatten som släpps ut. Ett borttagande av utsläppsmängden för vatten kommer i praktiken inte att medföra annat än en obetydlig förändring av slutningsgraden, en reduktion från 99,7 % till 99,3 %.

Mot bakgrund av att villkor 2. i dag är formulerat som ett riktvärdesvillkor anser bolaget det lämpligt att anpassa villkoret till begränsningsvärden. Vid behållande av nu föreskrivna halt- och mängdvärden för opolära alifatiska ämnen, suspenderande ämnen och krom i utgående vatten behöver bolaget ta höjd för variationer i produktionen och även oförutsedda händelser som kan uppstå och påverka halten i utgående vatten. Bolaget föreslår därför att villkoret avseende halter för samtliga parametrar ska anses uppfyllt om minst tio av månadsmedelvärdena under ett kalenderår klarar begränsningsvärdet. Mängdvillkoret begränsar alltså den totala mängden.

En villkorsändring i enlighet med bolagets talan skulle, som beskrivits ovan, inte innebära några negativa effekter för miljön. Den miljömässiga vinsten av ytterligare reningssteg är försumbar och sådan rening skulle dessutom medföra ökad kemikalieanvändning och ge upphov till restprodukter som måste omhändertas. Den höga kostnad som installation av ytterligare ett reningssteg skulle innebära för bolaget kan mot denna bakgrund inte anses vara motiverad. Att gällande villkor dessutom innebär omotiverade begränsningar samt att andra liknande verksamheter generellt sett har mildare villkor visar att bolagets villkor är strängare än vad som kan anses nödvändigt.

Villkorsförslag

Nuvarande kontroll innebär att provtagning av utsläppt vatten sker kontinuerligt och att analys sker av två veckors samlingsprover endast vid ett tillfälle. Under fyra veckor på sommaren stoppas produktionen och under den perioden sker analys av två veckors samlingsprov endast vid ett tillfälle. Nuvarande kontroll fungerar väl. Bolaget vill fortsätta kontrollera utsläppen med samma metod och frekvens som nu sker. Villkorsförslaget speglar den beskrivna kontrollen.

INKOMNA YTTRANDE

Länsstyrelsen i Örebro län (länsstyrelsen) har tillstyrkt bolagets ansökan om villkorsändring och har anfört följande. Bolagets ansökan har föregåtts av en dialog mellan bolaget och länsstyrelsen i egenskap av tillsynsmyndighet på grund av att bolaget under en längre tid haft förhöjda utsläpp av nickel. Det är rimligt att villkoret för utsläpp av nickel ändras enligt bolagets ansökan med hänsyn till att produktmixen förändrats på ett sätt som inte kunde förutses när gällande tillstånd meddelades.

DOMSKÄL

Inga remissmyndigheter har haft något att erinra mot bolagets ansökan. Mark- och miljödomstolen finner att bolaget har visat att yrkad ändring av villkor 2. är påkallad av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet och villkoret i hittillsvarande lydelse meddelades samt att villkoret i nuvarande lydelse uppenbart är strängare än nödvändigt. Förutsättningar föreligger därför att, med stöd av 24 kap. 8 § 2. miljöbalken, mildra nämnda villkor. Mark- och miljödomstolen anser att villkoret i allt väsentligt kan formuleras i enlighet med vad bolaget föreslagit, dock med vissa redaktionella justeringar. Bolagets ansökan om ändring av villkor 2. ska därmed bifallas i enlighet med vad som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 30 september 2013.

Bodil Svensson

Gunnar Barrefors

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bodil Svensson, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors.

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.